

Žmogaus kilnumas, kas tai?

Lietuvių kalbos žodis „kilnumas“ kilęs iš žodžių „kilti“ ir „kilmė“. Vadinasi, kilmė siejama su grasiais protėviais, jų mąstymo pobūdžiu? Žodis „kilnus“ aiškinamas taip: keliantis pagarbą, doras, taurus. Taigi galima teigti, protėviai svarbūs tik dėl to, kad iš jų kilo taurus žmogus. Protėvis yra tik atskaitos taškas, iš kurio buvo pakilta į sielos aukštumas. Juk kilnumas matuojamas pagal tai, kiek pavyko pakilti, kuo pavyko tapti. Tad kilnumas yra sugebėjimas pakilti virš to, kas banalu, vulgaru ir įprasta, virš to, kas vadinama žemąja žmogaus prigimtimi.

„Kiekvienas asmuo, atsiliepdamas į savo kaip kūrinio pašaukimą, eina vieninteliu ir nepakartojamu keliu“. O ką daryti, jei tame kelyje nėra vietos kilnumui? Šiandien į mus plūsta chamizmo, garbės troškimo, iškreiptų vertybių banga. Dažnas gal net nežino, kad derėtų ne lipti per kitų galvas, bet prireikus ištiesti pagalbos ranką, išstarti gerą žodį. Žinoma, mūsų visuomenėje kartais prisimenama atjauta svetimam. Dažnai girdime „Svetimo skausmo nebūna“. Ar iš tiesų to nebūna? Gal ir būna?! Ar nuoširdžiai gebame pabūti geri, taurūs? Pavyzdžiui, „Išsipildymo akcija“ ir tūlo ministro važinėjimas po vaikų namus prieš rinkimus. Kuris pavyzdys rodo nesužadintą taurumą, kuris byloja tik apie po kilnumo skraiste paslėptą egoizmą? Galbūt tai „pigus“ populiarumo siekimas, viešieji ryšiai?

Savaime aišku, jog kiekvieno žmogaus gyvenimas yra „nužymėtas nuolatinės odisėjos“. Dažnas suvokia savo gyvenimo orientyrus, tačiau vėlgi: ar tie tikslai orientuoti į materialius ar dorovinius dalykus? Sumaterialėjusioje visuomenėje pavykusia odisėja laikoma verslo sėkmė, o tokie dalykai kaip pagarba, altruizmas vadinami atgyvena. Gal tai nemandinga? (Juk net poelgiuose vyrauja mados tendencijos.) Tačiau ko mus moko krikščioniškasis tikėjimas? Daugelis žinome dešimt Dievo įsakymų, jie – mūsų gyvenimo kelrodė žvaigždė, tad kelio kryptis, atrodo, turėtų būti aiški, ji jau „yra mūsų“. Paklauskime savęs: ar laikomės šitos kelio krypties? Ar kryptingas tobulėjimas netampa ankštas ir slegiantis, ar „asmens augimas“ neuždaromas į savotišką kalėjimą, kurį pastato dabartinės visuomenės normos? Šalin tas normas!? Po šio posakio lyg ir rizikuojame tapti baltomis varnomis. Ką tai reiškia? Sulaužyti normas – tolygu paminti jau sukurtas gyvenimo taisykles ar net tradicijas. Šventvagiška, pamanytų (savo jaunystės laikais studijavusi, tarkime, Paryžiuje) brandaus amžiaus inteligentė. Turbūt ilgainiui pridurtų: juk visa tai, kas nauja, tai – paversta sena. Tuomet ir mes staiga susvyruotume vertindami ir pagal prioritetus dėliodami, tebūnie ir mintyse, savo vertybes.

Televizija – mūsų dorovės veidrodis. Agresyvumas, egoizmas, kova dėl būvio ir kaip retas spindulys ekraną nušviečia kilnūs poelgiai: berniukas išgelbėjo mažesnius, išnešdamas juos per ugnį, medikė dalina savo nuoširdumą ir pagalbą neskaičiuodama valandų, anonimas nuolat šelpia skurstančiuosius. Tai matydami, galime džiaugtis, kad yra tokių kaip šv. Augustinas, jautęs „poreikį atriboti gyvenimą nuo tuštybės bei griovimo ir išgelbėti jį“. Bet vėl kyla abejonių: keletas žmonių išgelbės pasaulį nuo griovimo ir tuštybės? Gal ir ne, tačiau tai jau pradžia. Juk „kas yra arba būtų

gyvenimas, kai lūkestis ar lūkesčiai neberastų vietos žmogaus širdyje?“ O kaip tada retorinė frazė „Tuštybės mugė“? Neretas mūsų net savo gyvenimą taip tituluoja, kai kas nors nepavyksta, net jei ir dėl jo paties kaltės.

Kuo mes gyvename šiandien? Mums bloga, negera, mūsų siela pilna klausimų, kodėl taip yra man. Žodis „man“ tampa pačiu svarbiausiu. Egoizmas kaip pavasarį dilgėlės baigia užgožti visa, kas gera. Bet juk būti kilniam – tai pakilti virš savęs, virš savo skausmo, kuris surakina ir įkalina sielą kerštavimo piktdžiugos diržais. Kilnumą lemia įtampa tarp to, kuo buvai, ir to, kuo tapai. Jeigu atstumas tarp šių dviejų polių yra didelis, vadinasi, tu pakilai į savo sielos aukštį. Tačiau žmogus negali atsižadėti savo nuopolių, nes nuopolis yra tik tas taškas, nuo kurio matuojamas pakilimo aukštis. Kilnus žmogus yra pakilęs, ir kiek jam šiame aukštyje pavyks išsilaikyti, tiek jis išliks kilnus.

Kažkada teko girdėti, kad kilnus žmogus yra aristokratiško mąstymo. O kas yra aristokratas? Prasmių yra ne viena, bet svarbiausia tokiam žmogui būdingas aukštas mąstymo, suvokimo lygis. Aišku, tai ir žmogus, gerbiantis save ir kitus. O dabar tos pagarbos ne tiek ir daug. Gal pakito ir pagarbos sąvoka? Kiekvienas turėtume suvokti, jog pagarba būtina kaip vanduo ar oras. Ir nesvarbu, kad tau nepatinka kažkieno įsitikinimai, mąstysena, turi suvokti, jog kiekvienas žmogus yra pažeidžiamas. Vertėtų paklausti: ar esame idealūs, jei ignoruojame kito jausmus, pažiūras? Ar galim atlikti Dievo vaidmenį ir teisti kitus? Žinoma, „Dievas žmogų patiki sau pačiam, pasitikėdamas pasirinkimais, kuriuos jis pats atliks“, tačiau ne visada mūsų pasirinkimas yra teigiamas ir tarnaujantis kitiems. Kita vertus, pagarbos negalima tapatinti su nuolankumu, priklausomybe nuo kito. Absurdas savęs atsižadėti ir atsiduoti kitam. Nejaugi esame vergai?! Ne! Mes kiekvienas savęs atsižadame ir atsiduodame kitiems tiek, kiek gauname, tiek, kiek leidžia mūsų savigarba. Tikrai nebūsime kilnūs nei siela, nei darbais, jei leisime kitiems trypti mūsų idealus, svajones.

Tad gal žmogus gyvūnas, kuris juokiasi? Taip, žmogus juokiasi, bet jis ne gyvūnas! Greičiau tam tikromis aplinkybėmis dažno poelgius lemia žemieji instinktai. Juokiamės iš silpnesnio, „kvailesnio“ už save, juokiamės, jei ne balsu, tai giliai viduje. Ar galime pavadinti juoką kilniu, jei jis aštri strėlė kito orumui? Toks juokas paprasčiausiai atskleis tavo užnuodytą sielą. Aišku, juokas – „ginklas“, bet ginklais visada žudome kitą. Tad vertėtų paklausti savęs, ar juokdamiesi neįžeidžiamo artimo, ar nenužudome jo pasitikėjimo savimi? Visai kas kita, jei nuoširdus džiaugsmas dėl kito sėkmės priverčia suvokti, jog nutiesi tiltą tarp savęs ir kito, kad sugebėjai būti žmogumi, bet ne gyvūnu. Juokimės tada, kai jaučiamės laimingi, kai jaučiame džiaugsmą, kai juokas padeda išblaškyti kito nerimą, palengvina skausmą! Tik tada galėsime pasakyti, kad padariau kažką gera, jog esu kilnus ne tik darbais, poelgiais, bet ir visa savo būtimi.

Ištieskime ranką vargstančiajam, atverkime širdį tam, kuriam to reikia! Būkime dosnūs, šypsokimės su nuoširdžiai besijuokiančiais, padėkim išsklaidyti vienatvę, supraskim, išklauskim... Daug būtų galima minėti atvejų, kai kilnumas padėtų išsipančioti iš egzistencijos spąstų. Juk žmogus apdovanotas daugybe galių, gebėjimų, ir būtent visos dorybės turėtų skleisti vis dažniau ir dažniau! Juk šiandienos visuomenėje dorybė – gležnas augalas: nepuoselėsi, nelaistysi ir nuvys. Tik

TEMA Charakterio ugdymas (pagal A. Sprindžiūną)

savo meile, pastangomis išauginsime kilnumo žiedą, kuris savyje subrandins taurumo, dorumo sėklų! O geros sėklos lemia gausų derlių! Tik būkime geri sėjėjai!

Milda Leišytė

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-11-24-milda-leisyte-zmogaus-kilnumas-kas-tai/72578>

Rubrikose: [LUX/jauniems](#) » [Spygliai](#)

